

ANNO DOMINI MCLXXV...

NICOLAUS

AREMARENSIS PRIMUM, DEINDE CLARÆVALLENSIS MONACHIUS, S. BERNARDO A SECRETIS

NOTITIA HISTORICA

Fuit Nicolaus primum, Aremarensis cœnobii, ordinis Cluniacensis, in Trecensi episcopatu; postmodum Claravallis sub S. Bernardo monachus, ejusdemque notarius; sed quia Pater sanctus in eo reperit pravitatem, amovit eum ab officio; unde factum est ut ille, Claravalle discedens, ejus hostis efficeretur. Queritur de eo apud pontificem Eugenium S. Bernardus epist. 84 et 98; ubi autem, quando et quo fine e vita excesserit, ignoratur.

Ejus epistolas hic damus, sermones vero ejusdem novemdecim, quia inter opera beati Petri Damiani et S. Bernardi reperiuntur, omittimus.

NICOLAI EPISTOLÆ

EDENTE

JOANNE PICARDO

CANONICO REGULARI S. VICTORIS PARIENSIS.

(Biblioth. Patr. Lugd., XXI, 517.)

PRÆFATIO

Ad reverendissimum juxta ac religiosissimum Patrem et dominum Dionysium ARGENTRIUM abbatem Clarævallensem.

Quas olim Nicolaus, ex Cluniacensi vester cœnobita, dedit epistolas nomine S. Bernardi, reddo tibi, quidem ex animo. Scilicet, inquires, mihi das mea, quasi non sint ἀδορα δῶρα (SOPH.) hujusmodi, essentque profecto, si τοῦ ἑχθροῦ: quæ revera sunt hominis et tui amantissimi et observantissimi. Præterquam quod et villici aliquantulum ab heris ineant gratiam, licet eisdem offerant suorum etiam primitias agrorum. Serenis igitur oculis tuum recipias Nicolaum, et per te, studiosi. Sic enim mage tuus, quo plurimum fuerit. Dixi tuum, quid tuus quondam cœnobita et Clarevallensis amanuensis, longèque potiori reposcendus iure, quam Homerus a Colophonis, Chiis, Salaminiis, Smyrnavis, Atheniensibus, Argivis et Cumæis. At quantum dicto frivola absit jactantia, suspiciosus lector obsidem hæreat auctoris præstantium uno tractu depictam, ut epistolis legendis lubentius aliquot partiatur horas. Nicolaus monasticæ Cluniaci professus Petro venerabili Cœnobiarchæ post temporis aliquantum suscepit demandatam scholæ Cluniacensis provinciam: provinciam, inquam, tanto dignam moderatore. Quid enim desideres in homine? Ingenium? pollebat maximo et quidem vivido, ardentique. φιλοσοφία? Tam copiosam sibi collegerat ex mathematicis, philosophia, liberalibusque disciplinis, ut quid ei defuerit, et illo quidem sæculo, vix advertus. Theologiam, inquiet aliquis, ni videro in homine florentem, multiplicemque, tantum mihi verba erunt, quæ das. Dabo equidem verba non mea, sed epistolarum Nicolai mei: qui sic ad unguem divinos tenebat libros (ex his enim, ceu vero paradiso peregrines uberrimosque omnisfaræ theologiæ dimanare fontes, nemo nisi ἀθεός diffitebitur) ut insertis eorum verbis quasi cælestibus flosculis singula ferme cola commatque intexat, et te cogat illud exclamare Lucilii:

Quam lepidæ lexeis compostæ, ut tesserulæ omnes,
Arte, pavimento, atque emblemate vermiculato.

Hisce porro dictis fidem facient cælestium voluminum loci ad marginem signati, potissimeque integrioris. Universos enim, eosque concisiores adnotare, ut nullius prope fructus, sic insani fuisset laboris. Dant vero præter hæc arrhabonem theologiæ simul et philosophiæ, quibus excelluit Nicolaus, epist. 49 et 52, durentque indubitanter quam plurimæ in exemplari desiderata. Interim, lector, hæc pauculas exosculare, contemplareque, ut Protagenes, lineolam in tabula pictam Appellis manu. Poteris enim hic legere Nicolaum nostrum eximia vuluisse dicendi facultate, ut sua serebant tempora: tantumque cæteris præstitisse, quantum eruditione singulari, ne interim allegem, quæ leges hominis argutias, veneres, universumque orationis mundum, quo sua studuit comere civistolia. Sane Petrus venerabilis ei rescribens epist. 38, 56, ait inter